

АНАЛІТИЧНА ДОВІДКА

Асоціації міст України про стан організації харчування дітей та учнів закладів дошкільної та загальної середньої освіти України (на прикладі міст обласного значення-обласних центрів та м. Сєвєродонецька)

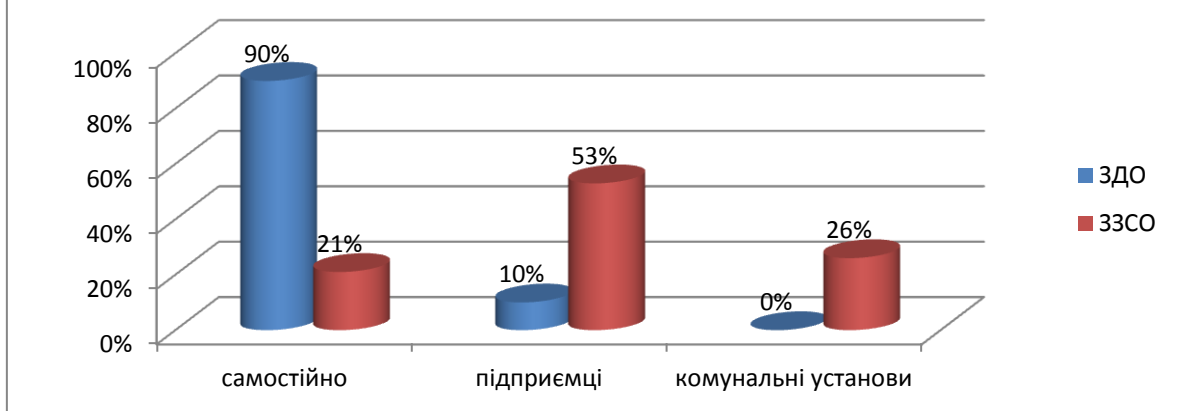
Асоціації міст України на виконання звернення (лист від 27.02.2018 року № 18-орг) народного депутата України, члена Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти Т. Д. Кременя про стан організації органами місцевого самоврядування харчування дітей надіслала у березні 2018 року запити до міст-обласних центрів, м. Краматорська та м. Сєвєродонецька.

Станом на кінець квітня 2018 року до АМУ надійшли відповіді від м. Сєвєродонецька та 17 міст-обласних центрів: Вінниці, Дніпра, Житомира, Києва, Кропивницького, Львова, Луцька, Одеси, Ужгорода, Суми, Тернополя, Харкова, Херсона, Хмельницького, Черкас, Чернівців, Чернігова, що становить 75 % від запиту.

Щодо стану організації харчування в містах

За інформацією міст у 99,9% організовано гаряче харчування дітей. Щодо форм організації харчування, то у 90% (1360) закладах дошкільної освіти харчування дітей організовано самотужки, у 10% (157) закладів дошкільної освіти ці послуги надають фізичні та юридичні особи. У той же час серед закладів загальної середньої освіти ці показники суттєво відрізняються. Так, 21% (299) шкіл організовують харчування дітей самостійно ким? батьками, у 53% (753) закладів ці послуги надають фізичні та юридичні особи, 26% (365) закладів загальної середньої освіти обслуговують комунальні підприємства з організації харчування дітей. Наприклад, у м. Луцьку Луцький комбінат шкільного та студентського харчування, м. Сєвєродонецьку – Комунальне підприємство «Комбінат шкільного харчування». Спостерігаються й інші форми організації харчування школярів: 1 заклад м. Сєвєродонецька має лише буфет, а 2 заклади м. Харкова організовують харчування дітей за кошти єврейської общини.

Форми організації харчування дітей у зкладах дошкільної та загальної середньої освіти

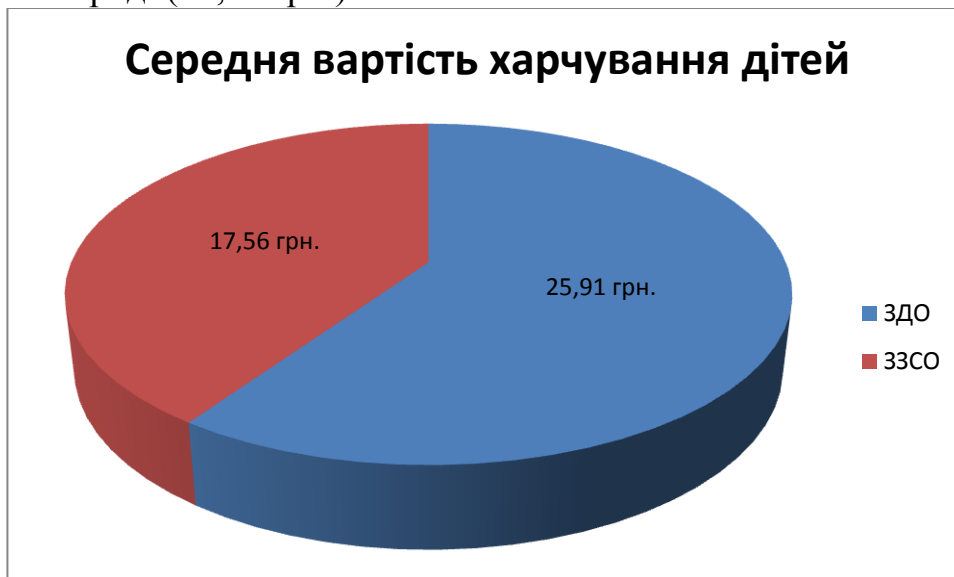

Усі органи місцевого самоврядування за кошти місцевих бюджетів забезпечують харчуванням дітей пільгових категорій та інших категорій, визначених законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» та «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи». Так, харчуються діти сироти, діти, позбавлені батьківського піклування, діти з особливими освітніми потребами, які навчаються в спеціальних та інклюзивних класах, діти із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» та інші, визначені Законами України, категорії. Також міста додатково харчують дітей учасників АТО, загиблих в АТО; дітей працівників органів внутрішніх справ, які загинули під час виконання службових обов'язків; дітей сімей переселенців з тимчасово окупованої території та зони АТО; дітей із сімей загиблих під час Революції Гідності та із сімей учасників Революції Гідності, які отримали ушкодження здоров'я; дітей, сім'ї яких опинились у складних життєвих обставинах; а також дітей воїнів-афганців.

Середня вартість харчування у закладах дошкільної освіти залежить від групи, в якій перебувають вихованці. У ясельних групах у середньому вартість харчування становить 19,67 грн., у середніх та старших групах – 25,62 грн.; у санаторних групах – 32,44 гривень. У середньому вартість харчування у закладах дошкільної освіти складає 25,91 гривень. При цьому вартість харчування в окремих містах є вищою за середній показник. Так, вартість харчування дітей у закладах дошкільної освіти Києва (28,45 грн.), Львова (35,00 грн.), Дніпра (36,12 грн.), Ужгорода (43,00 грн.), Одеси (43,50 грн.).

У закладах загальної середньої освіти вартість харчування для дітей із особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних та спеціальних класах, становить близько 22,00 грн., у звичайних класах – 17,56

гривень. У той же час вищою за середній показник є вартість харчування дітей у таких містах, як: Житомирі (18,70 грн.), Чернігові (19,50 грн.), Херсоні (21,25 грн.), Сумах (22,00 грн.), Луцьку (22,50 грн.), Харкові (24,00 грн.), Ужгороді (27,75 грн.).

У всіх містах запроваджуються програми співфінансування харчування дітей за кошти місцевого бюджету та за батьківські кошти. Так, 41% вартості харчування сплачують у закладах дошкільної освіти батьки в Дніпрі; 50% в Ужгороді; 70% в Києві; 75% у Вінниці та Чернігові. У всіх інших містах батьки сплачують 60% вартості харчування дітей у закладах дошкільної освіти.

Пропорційна система оплати харчування запроваджена також і в закладах загальної середньої освіти для окремих категорій. 50% вартості харчування сплачують батьки з багатодітних сімей у Вінниці, Тернополі, Харкові, Черкасах та Чернігові. 43% за сніданок платять батьки дітей 1–4 класів у Дніпрі, 50% за харчування дітей 1–4 класів платять батьки Чернігова.

Усі опитані міста під час організації харчування на суму до 200,0 тис. грн. укладають договори з постачальником шляхом проведення допорогових закупівель. Якщо сума закупівель перевищує вказаний поріг, то закупівля продуктів харчування для закладів, які організують харчування самостійно або за допомогою комунального підприємства, відбувається через систему «ProZorro». Для закладів, харчування в яких здійснюють підприємці, проводиться тендерний відбір постачальників послуг.

Щодо проблем та ризиків, які виникають під час організації харчування дітей

Варто зауважити, що 63% опитаних міст відзначили наявність значних проблем та ризиків, які виникають під час проведення процедури закупівель продуктів та послуг, а також виконання укладених договорів із постачальниками продуктів та надавачами послуг. Проаналізуємо основні з них.

1. Відсутність передбаченої нормами законодавства відповідальності для «недобросовісних» учасників закупівель – відзначили 58% опитаних. Серед основних причин «недобросовісності» є, як правило, надання учасниками неповного пакету документів, які передбачені тендерною документацією; надання завідомо занижених цінових пропозицій, що після укладання договорів призводить до підвищення цін на продукти харчування й невиконання норм харчування дітей; порушення строків постачання продукції; постачання продуктів невідповідної якості; практика односторонньої відмови постачальника від виконання своїх договірних зобов'язань.
2. Тривалі строки проведення процедури закупівель (подання пропозицій, розгляд, оскарження становить більше місяця на одну процедуру) – відзначили 42% міст. Продовження термінів проведення процедури закупівель може призвести до призупинення поставки продуктів харчування та надання послуг з організації харчування.
3. Зрив торгів у системі «ProZorro» через відсутність учасників (менше двох) – зауважили 33% респондентів. Це призводить до збоїв в організації харчування дітей. Окрім того, інколи взагалі відсутня на ринку достатня кількість учасників з необхідною потужністю для оперативного забезпечення потреб у продуктах харчування або наявне небажання учасників брати участь у закупівлі через систему «ProZorro».
4. Недосконалість системи «ProZorro» – констатували 25% опитаних. Зокрема, йдеться про ціну як єдиний критерій відбору, що не дозволяє впливати на якість продукції, підвищення цін на продукти та, відповідно, на забезпечення якості харчування.
5. Відсутність узгоджених норм у постановах Кабінету Міністрів України щодо організації харчування дітей 1-4 класів закладів загальної середньої освіти – зауважили 8% респондентів. Так, згідно з нормами харчування (постанова Кабінету Міністрів України від 22.11.2004 № 1591) передбачено обід, а відповідно до порядку надання послуг (постанова Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 № 116) передбачено сніданки.
6. Неможливість збільшити кількість працівників кухні пропорційно до контингенту учнів – зауважили 8% респондентів.
7. Відсутність санітарного регламенту для харчоблоків закладів загальної середньої освіти – зауважили 8% респондентів.

Окрім того, міста порушують проблему неможливості збільшення у штатному розписі працівників кухні, низької оплати їх праці, відсутності санітарного регламенту для харчоблоків закладів загальної середньої освіти тощо.

Пропозиції з вирішення та попередження проблем в організації харчування дітей

З метою забезпечення якісного харчування дітей та попередження можливих ризиків, пов'язаних із укладанням договорів, організацією харчування Асоціація міст України пропонує:

1. Викласти абзац другий частини дванадцятої статті 18 Закону України «Про публічні закупівлі» у такій редакції:

«Рішення органу оскарження може бути оскаржене суб'єктом оскарження, замовником у судовому порядку протягом 10 днів з дня його оприлюднення в електронній системі закупівель.»

2. Внести зміни до пункту 9 частини другої статті 22 Закону України «Про публічні закупівлі», якими передбачити, окрім опису методики оцінки за критерієм «ціна» додатково *опис методики оцінки тендерної пропозиції за критерієм «якість»*.

3. Узгодити норми одноразового харчування учнів закладів загальної середньої освіти, визначені у додатку 7 постанови Кабінету Міністрів України від 22.11.2004 № 1591 «Про затвердження норм харчування у навчальних та оздоровчих закладах» та які були затверджені для організації безкоштовних обідів учням 1-4 класів, з нормами абзацу п'ятого пункту 6 постанови Кабінету Міністрів України від 02.02.2011 № 116 «Порядок надання послуг з харчування дітей у дошкільних, учнів у загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах, операції з надання яких звільняються від обкладення податком на додану вартість», якими передбачено одноразовий режим харчування учнів 1-4 класів, а саме сніданок.

4. Внести зміни до Державних санітарних правил і норм влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПіН 5.5.2.008-01), а саме виписати санітарний регламент для харчоблоків.

5. Внести зміни до Типових штатних нормативів закладів загальної середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України 06.12.2010 № 1205, якими передбачити можливість збільшувати кількість кухонних працівників пропорційно від кількості учнів. Адже у школах, де більше 200 учнів, вводиться однакова кількість кухонних працівників, однак чисельність дітей у таких закладах може становити, як 200, так і 1500 учнів.

Скорочення:

ЗДО – заклад дошкільної освіти

ЗЗСО – заклад загальної середньої освіти

Аналітичний центр АМУ